

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات تحقیق
۱-۱-۱	مقدمه
۱-۲-۱	بیان مسئله
۱-۳-۱	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱-۴-۱	اهداف تحقیق
۱-۴-۱-۱	هدف کلی
۱-۴-۲	اهداف ویژه
۱-۵-۱	فرضیه‌های تحقیق
۱-۵-۱-۱	فرضیه کلی
۱-۵-۲	فرضیه ویژه
۱-۶-۱	تعاریف مفهومی و عملیاتی واژگان کلیدی تحقیق
۱-۶-۱-۱	تعاریف مفهومی
۱-۶-۲	تعاریف عملیاتی
۱-۷-۱	قلمرو تحقیق
۱-۷-۱-۱	قلمرو موضوعی
۱-۷-۲	قلمرو زمانی
۱-۷-۳	قلمرو مکانی
۱-۸-۱	خلاصه فصل
۱۰	فصل دوم: مبانی تحقیق و مروری بر تحقیقات انجام شده
۱-۲-۱	مقدمه
۱-۲-۲	مبانی تئوری یا نظری تحقیق
۱-۲-۲-۱	مبانی نظری رضایت زناشویی
۱-۲-۲-۱-۱	تعریف رضایت زناشویی

۱۳ عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی
۱۵ نظریه‌های رضایت زناشویی
۱۵ رویکرد روان پویایی
۱۵ رویکرد رفتارگرایی
۱۶ رویکرد شناختی
۱۶ رویکرد لیوانز و اسپانر
۱۷ رویکرد مبادله‌ی اجتماعی
۱۷ رویکرد آسیب‌پذیری، تنیدگی و سازش
۱۸ نظریه‌ی یادگیری اجتماعی
۱۸ نظریه‌ی عمل متقابل و نقش تعارض‌ها
۱۸ همبسته‌های بین رضایت زناشویی و شخصیت
۱۹ مبانی نظری تأمین نیازهای عاطفی
۱۹ مفهوم نیاز
۲۰ نیازهای اساسی روان‌شناختی از دید نظریه‌پردازان
۲۰ نظریه دسی و ریان
۲۰ نظریه موری
۲۱ نظریه مازلو
۲۲ نظریه‌ها و رویکردهای تأمین عاطفی
۲۲ نظریه‌ی دل‌بستگی جانسون و ویفن
۲۲ مدل مثلث عشق استرنبرگ
۲۳ دیدگاه عشق به مثابه‌ی قصه
۲۳ دیدگاه رشدی فارمن
۲۴ رویکرد تعاملی باگاروزی
۲۵ رویکرد تعاملی شارپ
۲۶ دیدگاه اریکسون
۲۶ مبانی نظری شخصیت

۲۶ ۱-۳-۲-۲-تعریف شخصیت
۲۷ ۲-۳-۲-۲-رویکردهای نظری شخصیت
۲۷ ۱-۲-۳-۲-۲-رویکرد روان تحلیلی
۲۸ ۲-۲-۳-۲-۲-روانشناسی فردنگر
۲۹ ۳-۲-۳-۲-۲-رویکرد تحلیلی یونگ
۲۹ ۴-۲-۳-۲-۲-رویکرد رفتارگرایی
۳۰ ۵-۲-۳-۲-۲-رویکرد انسان گرایی
۳۱ ۶-۲-۳-۲-۲-رویکردهای سنخ شناختی (تیپ شناسی)
۳۲ ۷-۲-۳-۲-۲-سنخ شناسی کرچمر
۳۳ ۸-۲-۳-۲-۲-رویکرد صفات
۴۰ ۳-۲-پیشینه تحقیق
۴۰ ۱-۳-۲-پیشینه فارسی
۴۳ ۲-۳-۲-پیشینه انگلیسی
۴۴ ۴-۲-چارچوب نظری تحقیق
۴۵ ۵-۲-مدل مفهومی تحقیق
۴۶ ۶-۲-مدل تحلیلی تحقیق
۴۸ ۷-۲-خلاصه فصل
۴۹ فصل سوم: مواد و روش ها
۵۰ ۱-۳-مقدمه
۵۰ ۲-۳-روش تحقیق
۵۰ ۳-۳-ابزار و روش گردآوری داده ها
۵۲ ۱-۳-۳-اعتبار پرسشنامه های تحقیق
۵۳ ۴-۳-جامعه و نمونه آماری تحقیق
۵۳ ۵-۳-روش تجزیه و تحلیل داده ها
۵۳ ۶-۳-خلاصه فصل

۵۴	فصل چهارم : نتایج
۵۵	۴-۱-مقدمه
۵۶	۴-۲-جداول فراوانی برای متغیرهای دموگرافیک
۵۷	۴-۳-تحلیل داده ها
۵۷	۴-۳-۱-آزمون کولموگروف اسمیرنوف
۵۸	۴-۳-۲-فرضیه اول: میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهرطلب در شهرستان بم در سطح بالایی قرار دارد.
۵۸	۴-۳-۳-فرضیه دوم: میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم در سطح بالایی قرار دارد.
۵۸	۴-۳-۴-فرضیه سوم : میزان تامین عاطفی در زنان با شخصیت مهرطلب در شهرستان بم در سطح بالایی قرار دارد.
۵۹	۴-۳-۵-فرضیه چهارم: میزان تامین عاطفی در زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم در سطح بالایی قرار دارد.
۵۹	۴-۳-۶-فرضیه پنجم: بین میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۰	۴-۳-۷-فرضیه ششم: بین میزان تامین عاطفی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۱	۴-۳-۸-فرضیه هفتم: بین میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۲	۴-۴-خلاصه فصل
۶۲	فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری
۶۳	۵-۱-مقدمه
۶۳	۵-۲-خلاصه تحقیق
۶۴	۵-۳-بحث و تفسیر نتایج پژوهش
۶۴	۵-۳-۱-بین میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۴	۵-۳-۲-بین میزان تامین عاطفی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۵	۵-۳-۳-بین میزان رضایت زناشویی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد.
۶۷	۵-۴-محدودیت های پژوهش

۶۷ ۱-۴-۵- محدودیت‌های در اختیار محقق
۶۷ ۲-۴-۵- محدودیت‌های خارج از اختیار محقق
۶۷ ۵-۵- پیشنهادها
۶۷ ۱-۵-۵- پیشنهادهای کاربردی
۶۸ ۲-۵-۵- پیشنهادهایی جهت پژوهش‌های آینده
۶۹ منابع
۷۷ پیوست‌ها
۷۸ پیوست ۱: پرسشنامه تحقیق

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱- شاخص‌های آماری مرتبط با بررسی متغیرها در تحقیق.....	۵۵
جدول ۴-۲- توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری بر اساس متغیر سن.....	۵۶
جدول ۴-۳- توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری بر اساس متغیر میزان تحصیلات.....	۵۶
جدول ۴-۴- توزیع فراوانی و درصد نمونه آماری بر اساس متغیر مدت زمان ازدواج.....	۵۷
جدول ۴-۵- آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای هر یک از متغیرها.....	۵۷
جدول ۴-۶- آمار توصیفی رضایت زناشویی.....	۵۸
جدول ۴-۷- نتایج آزمون t تک نمونه ای.....	۵۸
جدول ۴-۸- آمار توصیفی رضایت زناشویی.....	۵۸
جدول ۴-۹- نتایج آزمون t تک نمونه ای.....	۵۸
جدول ۴-۱۰- آمار توصیفی تامین عاطفی.....	۵۹
جدول ۴-۱۱- نتایج آزمون t تک نمونه ای.....	۵۹
جدول ۴-۱۲- آمار توصیفی تامین عاطفی.....	۵۹
جدول ۴-۱۳- نتایج آزمون t تک نمونه ای.....	۶۰
جدول ۴-۱۴- آمار توصیفی رضایت زناشویی به تفکیک گروه.....	۶۰
جدول ۴-۱۵- جدول آزمون t دو نمونه مستقل برای رضایت زناشویی.....	۶۰
جدول ۴-۱۶- آمار توصیفی تامین عاطفی به تفکیک گروه.....	۶۱
جدول ۴-۱۷- جدول آزمون t دو نمونه مستقل برای رضایت زناشویی.....	۶۱

چکیده

هدف اصلی این تحقیق مقایسه میزان رضایت زناشویی و تأمین عاطفی در زنان با شخصیت مهرطلب و عادی (مهربان) در شهرستان بم بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه زنان متأهل ساکن در شهر بم است که حداقل دو سال و حداکثر پنج سال از ازدواجشان گذشته است. روش نمونه‌گیری این پژوهش هدفمند در دسترس بود و نمونه‌گیری تا زمانی ادامه یافت که در هر گروه از تیپ‌های شخصیتی (مهرطلب و مهربان) حداقل ۳۰ مورد قرار بگیرند. به دلیل محدودیت‌های ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا، محقق از طریق شبکه‌های اجتماعی اقدام به نمونه‌گیری و توزیع پرسشنامه نمود. در این تحقیق، برای گردآوری اطلاعات مرتبط با مبانی نظری تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شد و برای جمع‌آوری داده‌ها، از روش میدانی با استفاده از ابزار پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه‌های استفاده شده برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته سنجش مهرطلبی و مهربانی بود که براساس نظریه کارن هورنای طراحی شد. همچنین پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ و مقیاس صمیمیت زناشویی تامپسون و والکر، سایر ابزارهای گردآوری داده‌ها در این تحقیق بودند که روایی و پایایی آن‌ها مورد تایید قرار گرفت. در این تحقیق داده‌های گردآوری شده توسط ابزار تحقیق توسط نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ تجزیه و تحلیل شد. نتایج تحقیق نشان داد که بین میزان رضایت زناشویی و تأمین نیازهای عاطفی در زنان با شخصیت مهرطلب با زنان با شخصیت مهربان در شهرستان بم تفاوت معناداری وجود دارد یعنی زنان با شخصیت مهرطلب احساس میزان کمتری از رضایت زناشویی و تأمین نیازهای عاطفی دارند.

واژگان کلیدی:

رضایت زناشویی، تأمین عاطفی، مهرطلب، مهربان، زنان

فصل اول: کلیات تحقیق

خانواده نخستین و منحصر به فردترین نهاد اجتماعی و جایگاهی امن برای ارضای نیازهای گوناگون جسمانی، عقلانی و عاطفی است (هو و نش^۱، ۲۰۱۹) که سلامت و موفقیت یک جامعه را مرهون سلامت و رضایتمندی اعضای آن دانسته‌اند. از آنجاکه بنیان اصلی خانواده را زن و شوهر می‌سازند، بنابراین روابط بین آنها بسیار مهم است و شناخت عوامل موثر بر روابط بین زن و شوهر برای پیشگیری از تضعیف بنیان خانواده اهمیت بسزایی دارد.

روان‌شناسان برای نخستین بار کوشیدند عواملی که می‌تواند احساس رضایت افراد در زندگی مشترک را افزایش دهد شناسایی کنند. در بین تمامی عوامل شناخته شده، سبک‌های دل‌بستگی (عامل بین فردی) و ویژگی‌های شخصیتی (عامل درون فردی) از مهم‌ترین عوامل پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی می‌باشند (صیادپور، ۱۳۸۴).

شناخت تیپ شخصیتی و پویایی‌های آن، به‌طور خاص رویکردی مؤثر به بعد ناخودآگاه، آسیب‌های روانی، مکانیسم‌های جبرانی ما و درنهایت به دگرگونی و التیام بخشی دردهای ما ارائه می‌دهد و به ما نشان می‌دهد که شخصیت ما در چه شرایطی بیشتر "ما را به اشتباه می‌اندازد". این اشتباه نه تنها آنچه قابل دسترس ما است، بلکه نحوه خود-تخریبی و بسیاری از واکنش‌ها و رفتارهای کلیشه‌ای و غیر ضروری ما را شامل می‌شود. این چنین است که وقتی ما با شخصیت همانندسازی می‌کنیم، کمتر از آنچه واقعاً هستیم، به وجود یا هستی خود مراجعه می‌کنیم (ریسو و هادسون^۲، ۱۹۹۹). تحقیقات نشان می‌دهد که شخصیت همسران سهم مهمی در زیر بنای روان‌شناختی روابط پایدار دارد و پیش‌بینی کننده کلیدی برای روابط موفق یا ناکارآمد است (وبو^۳، ۲۰۱۷). شخصیت، بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد است که شامل الگوهای ثابت فکری، عاطفی و رفتاری آنهاست. مسلماً این ویژگی‌های شخصیتی در تمام زمینه‌های زندگی و روابط اجتماعی انسان جلوه‌گر می‌شود و مسئله‌پر اهمیت است چون ازدواج، سازگاری زن و شوهر و رضایت زناشویی و تأمین عاطفی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (دانش، ۱۳۸۴). با این توصیف، اگر فرض را بر این بگذاریم که ویژگی‌های شخصیتی و نشانگان روانی یک پیوستار هستند و فشار روانی در نوسان این پیوستار نقش ماشه چکان دارد و می‌تواند فرد را به هر دو سوی پیوستار سوق دهد، آن وقت هدف پژوهش کاملاً مشخص می‌شود و آن اینکه تحت شرایط مختلف، رابطه هر تیپ شخصیتی با ویژگی‌های منحصر به فرد با نشانگان روانی، چیست؟ و چه تفاوتی بین تیپ‌های شخصیتی در حالات مختلف وجود دارد؟ که در این تحقیق ۲ تیپ شخصیتی مهرطلب و عادی در شرایط رضایت زناشویی و تأمین نیازهای عاطفی مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته‌اند.

¹ Hu & Nash

² Riso & Hudson

³ Webbo

۱-۲- بیان مسئله

مهرطلبی یا نیاز عصبی به محبت، مجموعه اعمال و رفتاری است که حاکی از ایثار، مدارا، قدرشناسی و احترام به دیگران است که در مقابل اینها توقع و انتظار جبران از طرف مقابل وجود دارد. در واقع مهرطلبی اعتیاد به راضی نگه داشتن دیگران است تا حدی که همیشه منافع، خواسته‌ها و حقوق فرد بخاطر شخص دیگری که از دوستان، خانواده یا آشنایان است پایمال می‌گردد و با محبت افراطی به آنها به‌طور ناخودآگاه فرد سعی می‌کند مهر و نظر دیگران را جلب کند (بهنام فر و طلایی، ۱۳۹۳). هورنای^۱ (ترجمه خواجه نوری، ۱۳۹۵) مهرطلبی را تلاش فرد برای پوشاندن و ترمیم ضعف‌های خویش می‌داند و معتقد است که فرد از این طریق سرپوشی بر احساس حقارت و بی‌ارزشی خود قرار می‌دهد و در حقیقت فقر روانی خود را جبران می‌کند. مهرطلب‌ها افرادی هستند که می‌خواهند دیگران خوشحال باشند، برخلاف میل باطنی توانایی "نه" گفتن ندارند، به تأیید و جلب خشنودی دیگران نیاز دارند و غالب تصمیماتی که می‌گیرند در راستای دریافت تأیید اطرافیان است (بریکر^۲، ترجمه قراچه داغی، ۱۳۹۱).

مهربانی نیز مجموعه اعمال و رفتاری می‌باشد که حاکی از ایثار، مدارا و قدرشناسی و احترام به دیگران است بدون این که شخص انتظار جبران از سوی فرد مقابل را داشته باشد. در حقیقت مهربانی همان توجه کردن، ارزش دادن به دیگران و یاری دادن به آن‌ها بدون در نظر گرفتن منفعت شخصی می‌باشد (کر^۳ و همکاران، ۲۰۱۴). ایسن برگ^۴ (۲۰۱۶)، معتقد است مهربانی یک رفتار داوطلبانه و عمدی است که به نفع دیگران بوده و به‌وسیله عوامل خارجی از قبیل پاداش و مجازات برانگیخته نمی‌شود. پترسون^۵ و سلینگمن (۲۰۱۹) مهربانی را یک نیروی شخصیتی معرفی می‌کنند که گرایش فراگیر به خوب بودن با دیگران دارد یعنی نیرویی که به دلسوزی و نگرانی در خصوص رفاه حال مردم می‌پردازد تا اعمال خوب را انجام دهند و از مردم مراقبت کنند. بینفت و گارتنر^۶ (۲۰۱۵) تعریف جدیدی از مهربانی بر اساس دیدگاه نوجوانان تعریف می‌کند و مهربانی را یک نوع حمایت فیزیکی و احساسی تلقی می‌کند که به افراد کمک می‌کند با یکدیگر رابطه برقرار کنند (بینفت و گارتنر، ۲۰۱۵).

¹ Hornay

² Beriker

³ Kerr

⁴ Eisenberg

⁵ Paterson & Seligman

⁶ Binfet & Gaertner